

Instytut Badań Edukacyjnych
- Państwowy Instytut Badawczy

Marta Koch-Kozioł

25.02.2025 r.

GŁÓWNE ZAŁOŻENIA OCENY FUNKCJONALNEJ

Projekt: Wspieranie dostępności edukacji dla dzieci i młodzieży

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy

OCENA FUNKCJONALNA

Ocena funkcjonalna to „wielowymiarowy proces rozpoznania:

- stanu funkcjonowania osoby w środowisku, uwzględniający opis i identyfikację źródeł jej aktualnego zachowania (w tym przejawianych zasobów i deficytów);
- możliwości integralnego i zrównoważonego rozwoju badanej osoby, zarówno w aspekcie aktualizacji jej potencjału, jak i zakresu modyfikacji środowiska, w którym funkcjonuje” (Knopik i Domagała-Zyśk, 2021, s. 7-23).

Źródło: Knopik T, Domagała-Zyśk E. (2021), *Profil Rozwoju Emocjonalnego i Społecznego (PREiS) w nauczycielskiej ocenie funkcjonalnej*. Edukacja, 2(157)

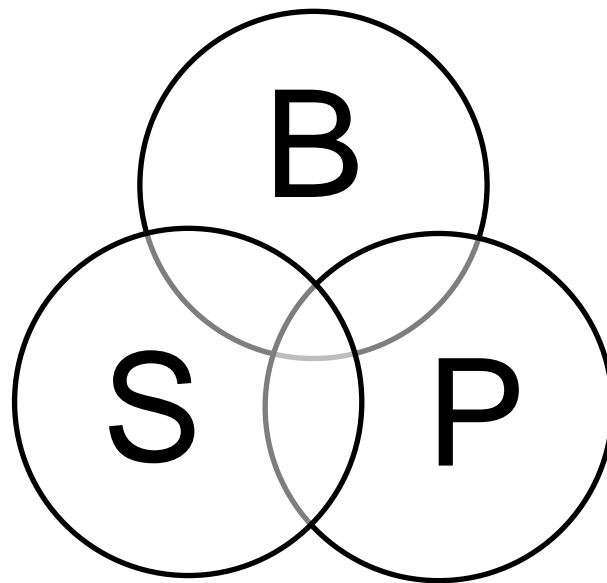

MODEL BIOPSYCHOSPOŁECZNY

bio (B) – stan zdrowia podmiotu;

psycho (P) – zasoby psychiczne stanowiące komponent zasobów osobowych podmiotu;

społeczny (S) – odnoszący się do relacji podmiotu z otoczeniem i oddziaływań środowiska na podmiot.

Aspekt analizy	Model medyczny	Model biopsychospołeczny
Cel diagnozy	Identyfikacja deficytów, niezgodności z tzw. normą	Identyfikacja trudności i barier w rozwijaniu potencjału podmiotu; diagnoza przeszkód w samorealizacji
Zakres diagnozy	Uczeń	Uczeń i jego środowisko (rodzice/opiekunowie, nauczyciele, rówieśnicy w szkole i poza nią)
Metody diagnozy	<p>Ilościowe, podejście nomotetyczne – operowanie pojęciami norm:</p> <ul style="list-style-type: none"> - teoretycznej (wyznaczanie standardu w oparciu o jakąś koncepcję, np. dojrzała osobowość); - rozwojowej (opis prawidłowości rozwojowych i okresów krytycznych dla rozwoju poszczególnych funkcji i zachowań); - statystycznej (standard określany przez statystyczne miary zróżnicowania cechy w populacji, tj. średnią i odchylenie standardowe); - społecznej (opis wzorca zachowania utrwalonego w danej grupie społecznej jako pożądanego, np. grzeczne dziecko) 	<p>Ilościowo-jakościowe, podejście idiograficzne (prymat podmiotu nad ogółem i normą);</p> <p>źródłem wnioskowania jest przede wszystkim obserwacja zmian w indywidualnym rozwoju podmiotu;</p> <p>odniesienie wyniku ucznia do poprzednich jego badań, a dopiero potem do normy</p>

Aspekt analizy	Model medyczny	Model biopsychospołeczny
Model edukacji	Specjalna, segregacja, wyłączenie	Egalitarna, inkluzja, włączanie
Cel interwencji terapeutycznej	Ograniczenie negatywnych skutków choroby/zaburzenia	Pełen dobrostan psychofizyczny
Cel edukacji	Adaptacja ucznia do otoczenia poprzez przyjmowanie gotowych, „sprawdzonych” wzorców; celem działań edukacyjnych (tj. kształcenia i wychowywania) jest maksymalne zbliżenie ucznia do tego, co uznane jest za powszechnie obowiązujący standard	Wsparcie ucznia w kształtowaniu indywidualnych (tj. opartych na posiadanych zasobach) skutecznych strategii radzenia sobie z wyzwaniami życiowymi; szkoła pobudza i wspomaga dążenie ucznia do samorealizacji poprzez zwiększanie puli środków umożliwiających osiągnięcie pożądaných efektów w obszarze kształcenia i wychowania
Używana klasyfikacja	ICD-10	ICD-10 i ICF (ujęcie kompleksowe)

OCENA FUNKCJONALNA A DIAGNOZA KRYTERIALNA

Diagnoza kryterialna to rozpoznanie zaburzenia, konkretnej jednostki chorobowej w oparciu o narzędzia ilościowe, odnosząca się do podejścia etiologicznego i nozologicznego.

Szkoła

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

Służba zdrowia

Szkolna ocena funkcjonalna oparta na bio-psycho-społecznym modelu funkcjonowania

Pogłębiona ocena funkcjonalna oparta na ICF

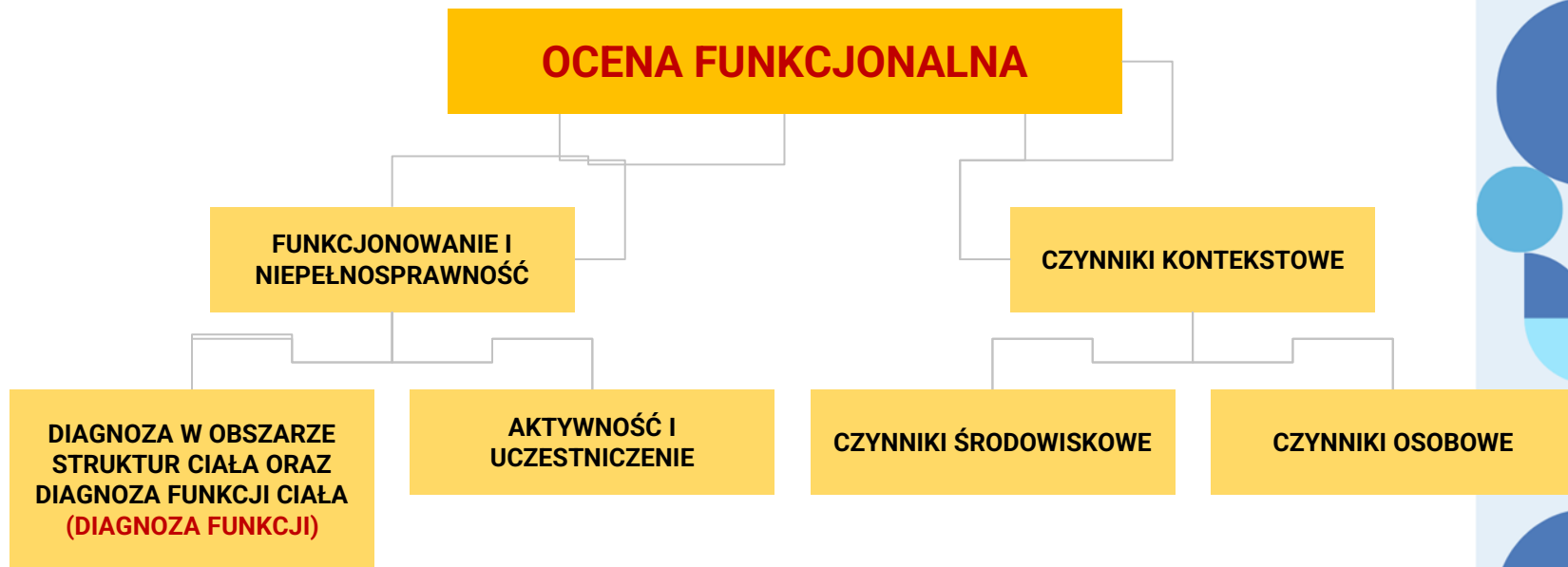
Diagnoza kryterialna w oparciu o badania psychopedagogiczne

Diagnoza kryterialna w oparciu o badania i klasyfikację ICD-10/ICD-11

Całościowa pogłębiona diagnoza dziecka

Ocena funkcjonalna i diagnoza kryterialna uzupełniają się wzajemnie.

DWA ETAPY OCENY FUNKCJONALNEJ

- I. Etap oceny funkcjonalnej prowadzonej w **najbliższym miejscu funkcjonowania** dziecka/ ucznia (dom, żłobek, przedszkole, szkoła) – ocena aktywności i uczestnictwa;
- II. Etap oceny funkcjonalnej w **placówkach** działających na rzecz dzieci i młodzieży zgodnie z ich kompetencjami (m.in. poradnia psychologiczno-pedagogiczna, podmioty lecznicze) – ocena funkcji i czynników środowiskowych.

Co do zasady: pogłębiona ocena funkcjonalna w poradni psychologiczno-pedagogicznej powinna rozpocząć się dopiero wtedy, kiedy wdrożone wsparcie rozwojowe (po etapie szkolnej oceny funkcjonalnej) nie przynosi założonych efektów.

TRZY POZIOMY WSPARCIA (proponowane)

KORZYŚCI PŁYNĄCE Z WDROŻENIA OCENY FUNKCJONALNEJ:

- a) szybkość reagowania na trudności dzieci i młodzieży;
- b) redukcja skali złożonych problemów dzięki rozbudowanej metodyce badań przesiewowych;
- c) skuteczne wsparcie międzysektorowe (ograniczenie ryzyka dublowania instrumentów pomocowych, zachowanie spójności działań);
- d) lepsze połączenie wyników działań diagnostycznych z planami działań edukacyjno-specjalistycznych;
- e) pomoc psychologiczno-pedagogiczna jako wspólne pole odpowiedzialności i kompetencji wszystkich nauczycieli (nie tylko kadry pedagogicznej);
- f) elastyczność form pomocy i działań świadczonych przez przedszkole/szkołę/placówkę;
- g) wsparcie dzieci i młodzieży w procesie przechodzenia między kolejnymi etapami edukacji;
- h) wsparcie ukierunkowane również na uczniów z ponadprzeciętnym potencjałem poznawczym.

Dane kontaktowe:

Marta Koch-Kozioł

Liderka zadania 2

m.koch-koziol@ibe.edu.pl

Katarzyna Mykowska

Liderka projektu

k.mykowska@ibe.edu.pl

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

INSTYTUT BADAŃ
EDUKACYJNYCH
Państwowy Instytut Badawczy